

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Re: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/1531/2024

Raittiuden Ystävät ry:n (RY) lausunto

Raittiuden Ystävät on Suomen vanhin valtakunnallinen kansalaisjärjestö, nyt 172-vuotias.

Raittiuden Ystävät vastustaa lakiesitystä ja pitää sitä erityisen ongelmallisena lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja suomalaisten terveyden ja työkyvyn kannalta.

Alkoholi on terveydelle haitallinen myrkky, jonka kulutus tulee väijäämättömästi nousemaan, kun sen saatavuutta pyritään parantamaan ehdotetulla lainsäädännöllä. Maassamme on jo nyt yli puoli miljoonaa alkoholia riskirajalla käyttävää kansalaista ja lähes 90 000 lasta joutuu pelkäämään kodeissaan päivittäin jommankumman tai molempien vanhempiensa liiallisen alkoholinkäytön aiheuttamia ongelmia. Ehdotetuilla alkoholijuomien verkkokaupan ja kotitoimitusten mahdollistamisella on liikaa kielteisiä vaikutuksia. Nämä vaikutukset kohdistuvat erityisesti heikommassa asemassa oleviin kuten lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin. Asiaa ei voida tarkastella ainoastaan alkoholin kokonaiskulutuksena vaan merkittävä ongelma on se, että esityksen

haittavaikutukset kohdistuvat erityisesti sille joukolle, joka jo nyt käyttää runsaasti alkoholia ja heidän perheilleen.

Esitysluonnoksessa pyritään nostamaan esille toimia, joilla vähennetään lakiehdotukseen liittyviä haitallisia terveysvaikutuksia. Luonnoksen mukaan hallitus aikoo toteuttaa sosiaali- ja terveyspalveluissa uudistuksia, joilla hyvinvointialueet pystyvät tehokkaammin varautumaan tulevaisuuden haasteisiin. Luonnoksessa todetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon, lasten ja nuorten palveluiden ja erityisesti päihde- ja mielenterveystyön uudistuksilla edistetään terveyttä ja turvataan lasten hyvinvointia ja yksilöllistä kehitystä tilanteessa, jossa samalla mahdollistetaan alkoholielinkeinon uudenlainen harjoittaminen alkoholilain tarkoitus ja tavoite turvaten.

RY huomioi, että hallitus itse toteaa lakiesityksessään lakiehdotukseen liittyvän terveydellisiä haittavaikutuksia. Tämä on kiistämätön tosiasia. RY pitää lakiehdotuksessa mainittuja terveysvaikutuksia vähentäviä keinoja selkeänä ylioptimistisena haihatteluna. Hallituksen viimeaikaiset lukuisat sosiaaliturvaan, sote-palveluihin ja sote-järjestöjen avustuksiin kohdistuneet leikkaukset ja säästöt estävät luonnoksessa kaavailtuja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiskeinoja ja tavoitteita tehokkaasti. Hyvinvointialueet ovat jo nyt vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Alkoholilakiehdotus merkitsisi läpi mennessään tilanteen huononemista. Lisääntynyt alkoholin käyttö lisää myös automaattisesti alkoholin haittavaikutusten hoitoon vaadittavia kustannuksia.

RY korostaa, että tärkeää ja tehokasta ennaltaehkäisevää työtä on, että lyhytnäköisillä ja pelkästään alkoholielinkeinoa ja kaupan alaa palvelevilla lakihankkeilla ei lisätä alkoholin kulutusta ja siitä seuraavia ongelmia. RY haluaa myös muistuttaa, että nykyhallituksen hallitusohjelman alussa todetaan, että hallituksen tehtävänä on parantaa suomalaisten kansanterveyttä ja hyvinvointia. Siinä ei puhuta sanallakaan esimerkiksi alkoholitoimijoiden taloudellisen aseman parantamisesta.

Esitysluonnoksessa todetaan, että ehdotetussa muutoksessa on pyritty turvaamaan ikärajavaivonta mahdollisimman tehokkaasti, jotta lapsiin ja nuoriin kohdistuvat alkoholinkäytöstä johtuvat haitat eivät tämän esityksen johdosta lisääntyisi mainittavasti. Silti valiokuntien lausuntojen perusteella uudessa hallituksen esityksessä poistettiin vaatimus vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta sekä ehdotus seuraamusmaksun ylärajan korottamisesta 20 000 euroon. Näitä poistoja perusteltiin mm. hallinnollisella taakalla ja kilpailullisilla perusteilla.

RY katsoo, että alkoholin kotitoimitusten järjestäminen vaatisi todellakin runsaan byrokratian lasten, nuorten ja perheiden turvallisuuden varmistamiseksi. RY katsoo, että lakiehdotus on syytä hylätä. Esitysluonnoksen perusteella näyttää siltä, että kyseessä on puhdas arvovalinta siitä, mikä on yhteiskunnassa tärkeää ja mitä oikeuksia ja kenen hyvinvointia halutaan edistää.

Esitysluonnoksen ehdotusten vaikutukset lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin ovat yksiselitteisesti ja yksinomaan negatiivisia. Näitä vaikutuksia ei oteta esitysluonnoksen ehdotuksissa huomioon, vaan

pääasiallinen ja ensisijainen harkintaperuste on ollut reilun ja avoimen kilpailun edistäminen sekä kotimarkkinoiden kasvuedellytysten luominen. Esitysluonnoksessa tavoitteeksi mainitaan myös suomalaisten hyvinvoinnin lisääntyminen. Tämä ei tietenkään voi pitää paikkaansa, kun kaikki tosiseikat korostavat, että lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi tulisi huononemaan.

Helsingissä 19.6.2025

Raittiuden Ystävät ry

Martti Vastamäki, hallituksen puheenjohtaja

Hannah Honkanen, toiminnanjohtaja

Honkanen Hannah
Raittiuden Ystävät ry